

క్రీతకి పెళ్ళి : శుభలేఖ చూసి
చకితురాలి నయ్యాను : ఇన్నాళ్ళకి,
ఇన్నేళ్ళకి సీతకి పెళ్ళి : ఆనందంతో
పాటు ఆశ్చర్యమూ కలిగింది.

నలుపు - పొట్టి, మెలకన్ను, ఎత్తు
పళ్ళు - అన్నింటికంటే ముఖ్యంగా

బీదరికం—ఇవన్నీకలిసి సీతని ముప్పై
ఏడేళ్ళు నిండినా కన్యగానే మిగిల్చాయి!
సీతకి యింక పెళ్ళి కాదని అందరితో
పాటు సీత నిశ్చయించుకుంది. ఆ

తండ్రి కన్నందుకు మూడు ముళ్ళు
వేయించే బాధ్యత తీర్చుకోలేకపోయిన

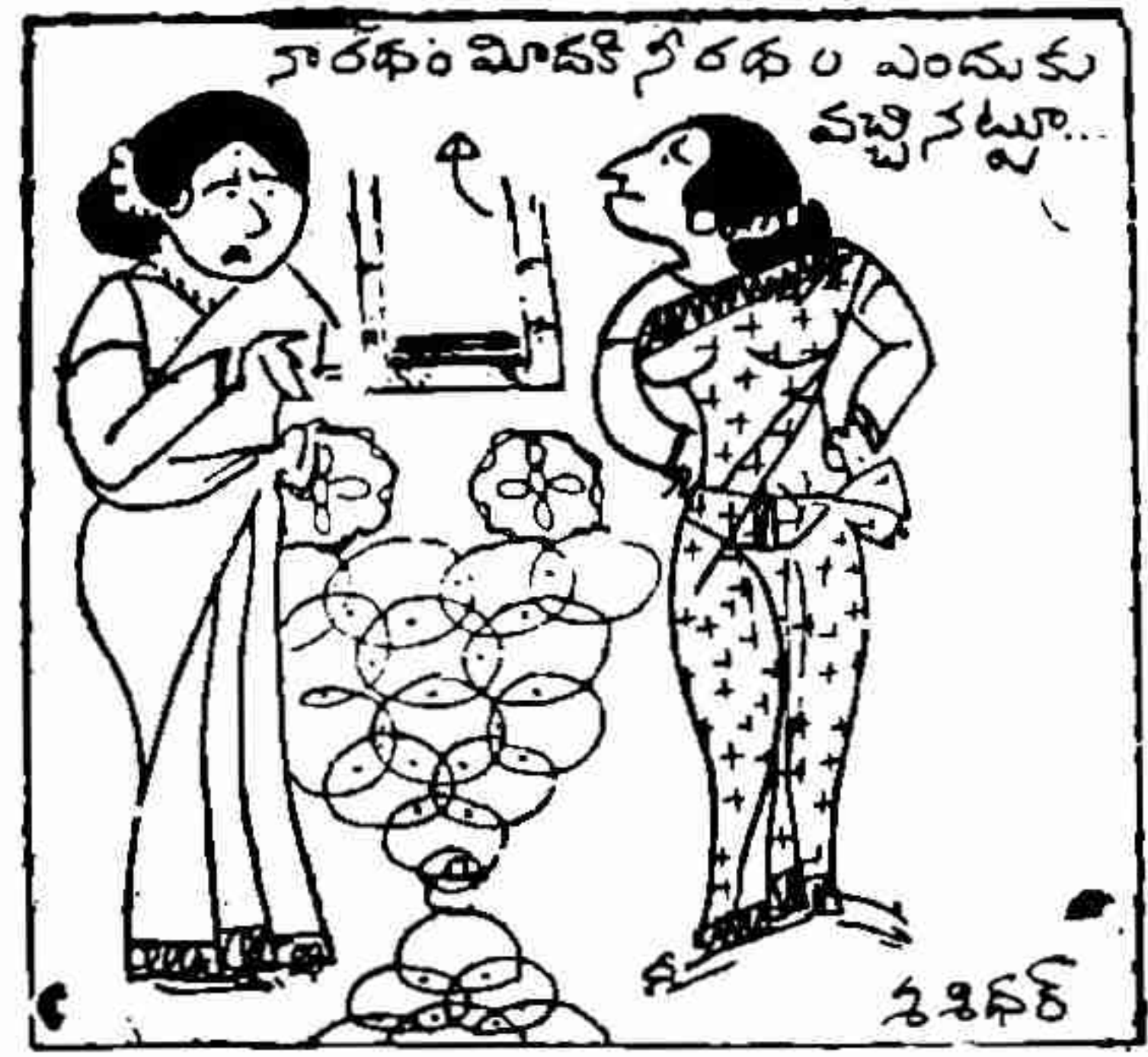
నే రా ని కి పరిహారార్థంగా బి. యిడి చెప్పించి పంతులమ్మ ఉద్యోగం వేయించి సీత బతుకు తెరువుకి లోటు లేకుండా చేసి దాటిపోయాడు.

ఆ వున్న తండ్రి ఒకడూ పోయాక - వంటరిగా గదిలో ఉడకేసుకుంటూ, పిల్లలకి పాతాలు చెప్పుకుంటూ నిరపంగా రోజులు వెళ్ళదీసే సీత చీకటి బ్రతుకులో హఠాత్తుగా మళ్ళీ వెన్నెల కురుసుందని ఎన్నడూ ఆశించని నాకు సీత పెళ్ళి శుభలేఖ ఎంత ఆనందాన్నిచ్చిందో !

పెళ్ళికి వెళ్ళాలి ! ఏ థై మెళ్ళ దూరంలో వుండి వెళ్ళకపోతే సీత నన్ను తీమించదు. —

— పెళ్ళి కూతురు ముస్తాబుతో సీతకి కూడా కళ వచ్చింది! నన్ను చూసి పలకరింపుగా నవ్వింది.

పెళ్ళికొడుకు ఏ ఏ థై ఏళ్ళవాడో, రెండో పెళ్ళివాడో, అనాకారీ అని ఊహించుకున్న నా ఊహలన్నీ - స్నాతకంలో పెళ్ళికొడుకుని చూడగానే తలకిందులయ్యాయి - అతనికి మహావుంటే నలభై వుండచ్చు సీత పదహారేళ్ళ బాలాకుమారి కాదుకనక ఈడుజోడు సరిపోయింది. అక్కడక్కడ నాలుగు నెరిసిన తలవెంట్రుకలు కనిపిస్తున్నా పచ్చగా మెరిసిపోతూ మంచి వడ్డూ పొడుగూ పెర్సనాలిటీ, కనుముక్కుతీరు అన్నీ వున్న అతను సీతని ఎలా చేసుకుంటున్నాడనిపించింది !! రెండో పెళ్ళి అంటేకాదు. ఉద్యోగమూ సీత స్కూలు లోనే మాషరు ఉద్యోగం. అన్నీ వున్న అతను సీతని చేసుకోవాలనే ఈ నలభై

ఏళ్ళు అనామకుడుగా వున్నాడా అనిపించింది !

ఆ క్షణంలో ఆ నందం కంటే ఆశ్చర్యం, అదేదో తెల్సుకోవాలన్న ఆరాటం నన్ను నిలవనీయలేదు.

లోపల గదిలో సీత వంటరిగా వున్న సమయంచూసి దగ్గర చేరాను. నే అడగబోయే ప్రశ్న, నా ఆరాటం, ఆశ్చర్యం అన్నీ మొహంమీదే కన్పించాయి గాబోలు, “ఏం, ఈ సీతని, ఈ కోతి మొహాన్ని అతనెలా చేసుకుంటున్నాడా అని ఆశ్చర్యపోతున్నావా ?” అంది అదోలా నవ్వి.

“అదికాదు - అ ది కా దు....” తడబడ్డాను. ఎంత స్నేహితురాలైనా ఆ మాట ఎలా అనగలను ?

“ఎందుకే అలా తడబడ్డావు - నేనేం అనుకోనులే. నే నెంత అందగత్తెనో నాకు తెలియదా ఏమిటి ?”

“మరి మరి అతనెలా పప్పు కున్నాడు - రెండో పెళ్ళి కాదు. బాగున్నాడు, ఉద్యోగస్థుడు - ఎలా యిష్ట పడ్డాడు....” అడగలేకే అడిగాను. సీత అదోలా నవ్వింది.

“అన్నీ వున్నాయి. అసలుది లేదు గనక చేసుకుంటున్నాడు.” - హాళనగా అంది.

“అంటే....?” తెల బోయాను. సీత మొహం అదోలా మారింది. నావె పు సూటిగా చూస్తూ “ఇంకా విడమర్చి చెప్పాలా - నా కాబోయే మొగుడు మొగాడుకాదు” అంది కుండ బద్దలు కొట్టినట్టు.

అదిరిపోయాను ఒక్క క్షణం మాటాడలేకపోయాను. ‘సీతా’ అన్నాను తెల పోతూ - “అయితే యీ పెళ్ళెందుకే?”

సీత కసిగా పెదాలు బిగించి “ఎందుకా - నా కిష్టమైన వెధవలతో పడుకోడానికి, యిష్టంలేని వెధవలని నా మంగళ సూత్రాలె లె సెన్ను బిళ్ళలు చూపి భయపెట్టడానికి” తెగేసి పొగరుగా అంది.

‘సీతా!’ దిమ్మెరపోయాను. “మతి పోయిందా, ఏమిటా మాటలు! యిష్టమైన వాళ్ళతో పడుకోడానికయితే యీ పెళ్ళెందుకే అలాగే పడుకోబోయావా?” కాస్త కోపంగా అన్నాను.

“ఎందుకా? ఏ వెధవ వలో కడుపు వస్తే నా బిడ్డకి తండ్రి అని చెప్పకో దానికి ఒకడుండాలి గదా. అడ్డమైన ప్రతి వెధవా నన్ను కోరకుండా ఈ లె సెన్ను బిళ్ళలు కట్టించుకుంటున్నాను. పతిత, కులట బిరుదులు రాకుండా యీ మంగళసూత్రం రక్షిస్తుంది - నా బిడ్డకి సరి అయిన స్థానం యీ సంఘంలో లభించడానికే యీ పెళ్ళి.” వికటంగా

నవ్వి నా బుజం చరిచింది సీత.

దాని దోరణిచూసే దానికే పిచ్చి ఎ తిందో. నాకే మతి పోయిందో అర్థంకాలేదు. ‘ఏమిటే అలా చూస్తావు? ఏం నేను ఆడదాన్ని కాదా - నేను మనిషిని కానా, నాకేం కోరిక లుండవనుకున్నావా, ముఖే ఏదేళ్ళకే ముసలి దాన్నయి పోయానటే - యిప్పుటి కయినా జీవితాన్ననుభవించాలని నా కుండడం తప్పా? - ఏమిటి అలా చూస్తావు? అవునులే నీకెలా అర్థం అవుతుంది నా బాధ. పద్దెనిమిదేళ్ళకి పెళ్ళి చేసుకొని ఇరవై ఏళ్ళకి తల్లి వయి భర్త నీడని సుఖంగా బతుకుతున్న నీకు నాలాంటి ఆడదాని బాధ ఎలా అర్థం అవుతుందే! మంచిదే మీరంతా పతివ్రతలు, ఇలాంటి మాటలు మాటాడితే నన్ను చీకరించుకుంటారు. చీక పురుగులా చూస్తారు.’ ఆవేశంగా, కసిగా మొరలుపెట్టి, ఆవేదనతో గొంతు నిండగా మరి మాటాడలేక చేతుల్లో మొహం దాచుకుని వెక్కి వెక్కి ఏడవసాగింది.

‘సీతా!’ అనునయంగా ఓదారుసూ బుజంమీద చెయ్యి వేశాను. - దానిలో కరుడుకట్టిన దుఃఖం కన్నీళ్ళగా పారింది. దాన్నేమని ఓదార్చాలో కూడా అంతుబటలేదు. దానిలో ఎంత దావాగ్ని రగలకపోతే యిలాంటి దావానలం బయటపడుంది? దానికి ఓర్పు, సహనం ఎంత నశించకపోతే యిలా దిగజారి మాటాడుతుంది? తెల్సి తెల్సి యిలాంటి పనికి పాల్పడిందంటే దాని వంటరి బతుకుపట్ల ఎంత భయం ఏర్పడిందో?

దాన్ని ఓదార్చి, బుజగించి అసలు సంగతి రాబట్టేసరికి పదిహేను నిమిషాలు పట్టింది.

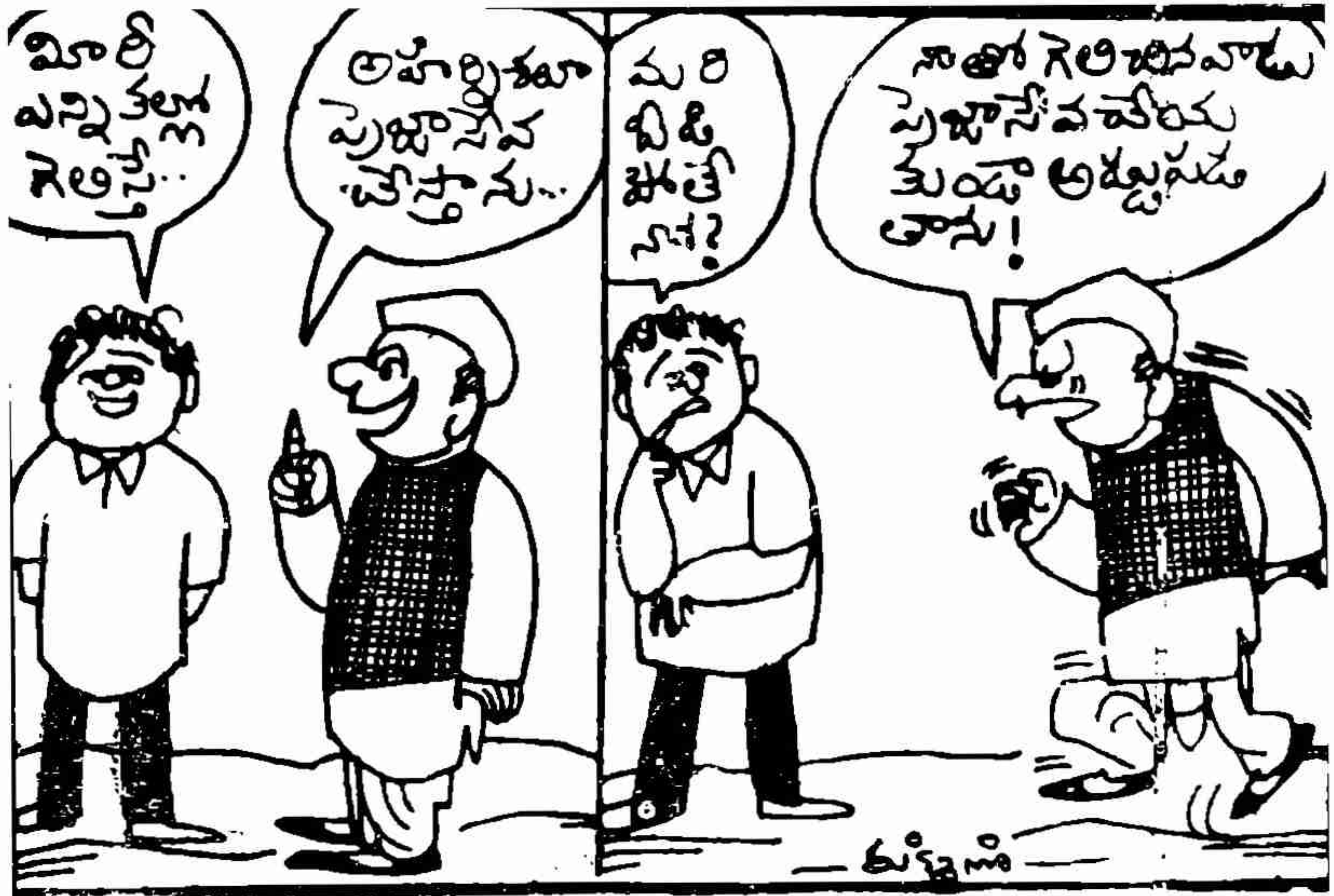
అది చెప్పింది వింటూంటే — ఈ దేశంలో ఈనాటికీ ఆడదానికథ మారలేదన్నది స్పష్టపడి పోయింది. ఆడదాని అభ్యుదయం, పురోగమనం అంతా కాగితాలలో తప్ప కార్యాచరణలో కూన్యం అన్నది అర్థమైంది. స్త్రీల హక్కులు ఓట్లు వేయడానికి మాత్రమే తప్ప స్త్రీల వ్యక్తిత్వానికి ఏమాత్రం విలువలేదు. ఈ నవ సమాజంలో ఎంత చదివినా, ఎన్ని వూళ్ళెలినా స్త్రీకి సమాజంలో యిప్పటికీ రక్షణలేదు. స్త్రీల ప్రగతి అంతా వేష భాషలలో తప్ప వ్యక్తిత్వంలో మారలేదు. ఎంత సంపాదించినా పురుషుడితో సమాన సాయితో చేరడం అన్నది యిప్పటికీ గగన కుసుమంగానే మిగిలిందని, స్త్రీ పురుషులద్వారా చేసిన తప్పుకి స్త్రీనే సమాజం శిక్షించడం అన్న పాతకథ యింక మారదని. వంటరి స్త్రీ ఈ సమాజంలో నిర్భయంగా బతకలేదు అన్న నిజం ఎప్పటికీ అబద్ధంగా యింక మారదని—మారలేదని స్పష్టపడింది.

“అఖిరికి స్కూల్లో బంట్రోతుగాడి దగిరనించి నా బ్రతుకెంత లోకువయి పోయిందో తెలుసుటే — ‘అమ్మగారూ — పాపం వంటరిగా వున్నారు పడుకోడానికి రానా సాయంగా’ అన్నాడే వేళాకోళంగా — కూటికి గతిలేని అక్షరం ముక్క రాని ఆ వెధవకికూడా నా బతుకెంత లోకువయిందో చూడవే” ఏడ్చింది సీత.

‘చెప్పుచుకు కొట్టకపోయావా !’ కోపంగా అన్నాను.

“కాతేనే—సాయం పడుకుంటానంటే— పుణ్యానికి పోతే పాపం ఎదురయిందిట— అంటూ తప్పించుకునే తెలివి వాడికి లేదనుకున్నావా ? పెగ పచ్చకామెర్ల కళ్ళకి అంతా పచ్చగానే కనిపిస్తుందని అందరి హేళనలు గుసగుసలు మిగిలాయి. ఆ తెలుగు మేష్టరు, ఆ వెధవకి యాభై ఏళ్ళున్నాయి, పెళ్ళాం పోయింది. వాడికి రెండో పెళ్ళికి కూడా నా అందం సరిపోలేదు కాని వెకిలి మాటలాడడానికి, వెకిలి చేష్టలకి, చీకట్లో నా అందం కనపడదు. కనుక పడుకోవడానికి పనికివసాను కాని రెండో పెళ్ళికి కూడా పనికి రాలేదే నేను. వాడి వెర్రి మొర్ర వేషాలు చూసి పెళ్ళాడుదాం అన్న ఒక రోజు. అంతే మరి జోలికి రాలేదు. నెల తిరగకుండా పాతికేళ్ళ దాన్ని పెళ్ళాడి తీసుకొచ్చాడు. ఆ డ్రాయింగు మాష్టరు గాడు ఒక రోజు చేయి పట్టుకున్నాడే. చెంప పగల గొట్టాను. కోపం ఎలా తీర్చుకున్నాడో తెలుసా ? అందరితో నేను తన వెంటబడి ప్రాణం తీస్తున్నానని ప్రచారం చేశాడు. ఈ వృద్ధ కన్యలు నలభై ఏళ్ళ వరకు పెళ్ళిపెటాకులు లేకుండా వుండడం వంటరిగా కనపడ్డ మగాళ్ళందరిని చంపుతారు అంటూ అందరూ వ్యాఖ్యలు, వేళాకోళాలు—’ అది యింక చెప్పలేక పోయింది గొంతు నిండుకోగా. వింటూన్న నా వళ్ళేవుడికి పోయింది. అది ఎలా భరించిందో ?

“ఏం చెప్పమంటావే, ఎన్నని చెప్ప

అంటావే. అడుగడుగునా ప్రతి క్షణం, ప్రతి రోజూ - యిలా చుట్టూ మగాళ్ళు అంటుంటూ కా చు కొని వుంటూంటే లా బతకనే, వంటరిగా, ఎన్నాళ్ళు కోరాడగలనే, ఎలా సహించనే"దీనంగా అంది.

"సీతా, అయితే కేవలం రక్షణ కోసమేనంటే యీ పెళ్ళి?" జాలిగా అన్నాను.

"శాంత యీ మాట, యిదే రక్షణ కోసమే నిన్ను చేసుకుంటున్నా నని తనంటే జన్మంతా అతనికి కృతజ్ఞులవ్వాలనే అతనికి సేవచేస్తూ అతని దన హాయిగా బ్రతికేదాన్ని-కాని చాలా మగత్వం లేకపోయినా మగాడే దా ఇతను. అందుకే ఈ స్థితిలో వుండి న్ను మోసం చెయ్యాలను కున్నాడే, స్కూలులో, బయటా అందరూ నా గురించి అనే మాటలకి అతను జాలి

చూపాడు - సానుభూతి చూపాడు నామీద జాలితో పెళ్ళాడుతానని చెప్పగానే కరిగిపోయి ఏడ్చేశానే - కన్నీళ్ళతో కృతజ్ఞతతో పాదాలు అభిషేకంచేశాను. ఇన్నాళ్ళకు నా చీకటిజీవితంలో వెన్నెల కురవ బోతూందని మురిసి పోయాను. ఆ సంతోషంతో, ఆ ఆనందంతో - చదువు, ఉద్యోగం, అందం అన్నీ వుండి నలభై ఏళ్లు పెళ్ళి కాకుండా నాకోసమే వున్నాడను కున్నాను గానీ, అతని గురించి ఏమీ తెలుసుకోలేదు. అది తెలిసే సరికి సమయం మించి పోయింది. నల్లరికి పెళ్ళని తెచ్చింది. అంతా చెవులు కొరుక్కుని అసలు సంగతి నా చెవిని వేశారు. అతనికి అన్నాళ్ళు వండిపెట్టే తల్లి పోవడం, వంటరి బ్రతుకుపట్ల విరక్తి కలిగి, ఇల్లు, వాకిలి చూచుకోడానికి జీతం బిత్తెం లేని పని మనిషిగా మాత్రం

నన్ను పెళ్ళాడు తున్నాడన్న నిజం అర్థం అవగానే అతని దృష్టిలో ఎంత చుక్కన అయిందో నా బ్రతుకు అర్థం అయింది. వున్న సంగతి చెప్పి, సీతా నీకు నేను, నాకు నీవు తోడుగా బతుకుదాం అంటే ఎంత సంతోషంగా అంగీకరించేదాన్నే — మోసం చెయ్యడం మగాడి రక్తంలోనే వుందే.” కసిగా పళ్ళకొరికి అంది.

“సంగతి తెలిశాక అయినా మానే యాల్సింది. యిన్నాళ్ళు బ్రతికినదానివి మరికొన్నాళ్ళ బతకలేవుటే - పేరుకి ఈ పెళ్ళెందుకు?”

“ఊహు - బతకలేను నాకో తోడు కావాలి-నీడ కావాలి-కాని అతను నన్ను మోసం చేసిన దానికి పగ సాధిసా — సహ చర్యానికి తప్ప సహ జీవనానికి పనికిరాననుకున్న ఈ మగ వెధవలందరి మీద నా కక్ష తీర్చుకుంటాను” పళ్ళు కొరికి కసిగా అంది.

“హు-దానివల నష్టపోయేది నీవు గాని మొగాళ్ళు కొదే, ఆడదాని బతుకు అరటి ఆకులాంటిదన్న సామెత మరిచి పోకు ?”

సీత నిర్లక్ష్యంగా నవ్వింది “యింత కంటే నష్టపోవడానికి యింకా యీ జీవితంలో ఏం మిగిలిందే? ఎలాగో నష్ట పోయాను, కనీసం కోరికలయినా తీర్చు కుంటాను. ఎవరికోసం ఈ నీతి నియమాలు పాటించాలి?”

“ఎవరికోసం కాదు, నీకోసం-లేక పోతే నీ చుట్టూవున్న సంఘం నిన్ను బతకనీయదు”.

“సంఘం - ఈ సంఘం నాకేం

చేసిందే, కట్నాల బారినుంచి ఆడపిల్లలని రక్షించి పెళ్ళి చెయ్యలేని సంఘం- వంటరి ఆడదానికి కనీస రక్షణ కల్పించలేని యీ సంఘం ఏమయితే నాకేం, యీ సమాజం వంటరి ఆడదానికి భద్రత నిచ్చిందా - యింకా ఎవరో ఏదో అంటారని, అనుకొంటారని భయపడ్తు నా సుఖాలని త్యాగం చేయమంటావా! ఈ బ్రతికిన నాలుగు రోజులూ హాయిగా బ్రతుకుతానే—”

“సీతా, నీ మచ్చ నీతోనే పోదే- ఆ ముద్ర నీ పిల్లల మీద పడుందే ఆ సంగతి మరిచిపోకు.”

“అందుకే కదే యీ పెళ్ళి, యీ మొగుడు, యీ లై సెన్స్ బిళ్ళలు. నా పుట్టబోయే పిల్లకి తండ్రిని సంపాదించు కున్నాను- యింక ఫరవాలేదు రోజు కొకడితో పడుకోవచ్చు-” వికటంగా నవ్వింది గట్టిగా.

గాభరాగా దాని నోరు మూశాను- “నోరు మూసుకోవే బాటూ, ఎవరన్నా వింటారు” భయంగా అన్నాను.

“ఎననీలే- విన్నాకానీ నీ పిచ్చిగాని నాలాంటి ఆడపిల్లల ఘోష చెవులు మూసుకు కూర్చున్న యీ సంఘానికింత సుఖపుగా వినపడుతుందా—”

“ఇంక చాలే గాని నోరుమూసుకో. ఎవరన్నా వింటే నిజంఅనుకోగలరు!” కసి రాను. సీత ఆ శ్చర్యంగా చూసింది. “ఏమిటి, అబద్ధం అనుకుంటున్నావా నే చెప్పిందంతా- శాంతా, నా ఒక్క కన్నీటి బొట్టు సాక్షిగా నేను చెప్పిన ప్రతి అక్షరం నిజమే - చూద్దువుగాని నామాట అబ

౦ కాదు- ఆడదంటే కేవలం ఆడది మాత్రమే గాదని, పగబడితే ఆడించేది అని కూడా అర్థం తెలియ చెప్పతానే యీ పెద్దవలకి - ఆ పాఠం నేర్పడానికి నేను సమీధనయినా ఫరవాలేదు, నేను వెలిగించిన మంట ఏ ఒక్క మగాడి గుండె కరగించినా, ఏ ఒక్క ఆడపిల్ల చీకటి బతుకులో దీపం వెలిగించినా నాజన్మకి సార్వకాల లభిస్తుందే- ఆ రోజు యీ రోజు నించే ఆరంభమే- ఆవేశంతో మొహం అంత ఎర్రబడి పోయింది సీతకి.

సీత వంక భయంగా చూశాను-

* * *

మూడేళ్ళు గడిచాయి-ఈమూడేళ్ళలో కనీసం ముప్పై సార్లన్నా వీళ్ళ నోట వాళ్ళ నోట సీత గురించి వింటూనే వున్నాను. ఎన్నప్పుడలా దాని గురించి బాధపడాలో, జాలిపడాలో అర్థంకాలేదు- రెరడునెల్ల క్రితం సీతని మొగుడు వదిలేశాడని ఎవరో అంటే నమ్మ లేక పోయాను-

మూడ్రోజుల క్రితం సీత ఆత్మ హత్య వార్త అంది చకితురాలినయ్యాను. ఆ రోజే సీత ఆఖరి ఉత్తరం ఆందింది.

“శాంతా, నేను ఓ డి పోయానే- ఆడది ఎప్పటికీ మగాడి చేతిలో ఆడదే గాని ఆడించేది కాలేదని అర్థం చేసుకోడానికి చాలా రోజులే పట్టిందే; దానికి ఉవాహరణ మగతనం లేని నా మొగుడు

పెడకు పెడకు
వెంటపెడకు

కూడా నన్ను వదిలేయడమే ! ఫరవాలేదులే. మూడేళ్ళలో ముప్పైవళ్ళ జీవితాన్ని అనుభవించానులే !

ఒక్కటే విచారం:-యింత పతనం అయినా తల్లిని కావాలనే నా కోరిక తీరలేదు. నయ్యగురు నడిచిన చోట గడి మొలవదన్న సూక్తి మరిచిపోయాను! యింక ఈ బ్రతుక్కో అర్థం కనపడలేదు. అందుకే, యీ ఉత్తరం నీకందే వేళకి చాలాదూరం వెళ్ళిపోయి వుంటాను -సీత.

కన్నీళ్ళు తుడుచుకున్నాను.

సీత లాంటి, ఆడవాళ్ళ కన్నీళ్ళు ఏరులై, వాగులై, వరదలై యీ సృష్టిని ముంచేత్తాలి, అప్పుడు కొత్త సృష్టి జరగాలి. - అప్పటిగాని ఆడదాని కథ మారదు! అప్పటికే నా మారుతుందో లేదో !

